

Halló! Kérem az ezret!

— Bekapcsolták az ezredik telefont. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi telefon történetében jelentős fordulat történt az elmúlt héten. Bekapcsolták az ezredik számú telefonállomást és ezzel a telefonközpont elérkezett ahhoz az állapothoz, hogy rövid időn belül ismét nagyobb szabású bővítési és átalakítási munkálatokat kell ott végrehajtani.

A szegedi telefonhivatal rohamos fejlődése csak az utolsó harmadfél év alatt következett be. Addig nagyon lassan szaporodtak az előfizetők. Ennek jórészt az volt az oka, hogy 1909. előtt a régi rendszer szerint kapcsolak még és ez hosszadalmas, rossz volt.

A szegedi telefonközpont ezernyolcszázkilencvennégyig magánvállalat volt, Ottovay Károly tulajdonát képezte és az Iskola-utcában volt elhelyezve a központi hivatal. Mindössze hatvankilenc telefonállomás volt Szegeden, amikor ezernyolcszázkilencvennégyben az intézményt átvette az állam. A kilencvenes években alig szaporodtak az előfizetők, ezerkilencszáz után azonban már nagyobb volt a szaporodás és ezerkilencszázkilencben az előfizetők száma meghaladta a hatszázat.

Abban az időben kezdték Magyarországon a központi teleprendszerű állomásokat bevezetni. Addig a régi rendszer alapján kapcsolak az előfizetőket és öt perc is eltelt, amíg a központ megtudta, hogy az előfizető bevégezte a beszélgetést.

Ezerkilencszázkilenc augusztus tizenkettedikén, amikor Szegeden hétszázharmincöt állomás volt, tértek át az új rendszerre, amely minden tekintetben megfelelő — kis lámpák kigyulladás jelzi a hívást és ugyancsak kigyulladás jelzi, hogy a fél befejezte a beszélgetést. Most már legfőképpen három másodperc alatt szétkapcsolja a központ azokat, akik befejezték a beszélgetést. A Dugonics-utcai Hochmann-féle internátus kapta az első ilyen telefonállomást, de nyolc nap alatt Szeged valamennyi előfizetőjét ilyen állomással látták el.

A régi állomás abban különbözik a mostanitól, hogy amíg azelőtt csöngetni kellett, most csak le kell akasztani a hallgató-kagylót, mire kigyul a központban a lámpa.

A telefon fejlődése szoros összefüggésben van a kereskedelem és ipar fejlődésével. Erre legjobb bizonyosság az, hogy az utolsó három évben kétszáznál több új állomást kapcsolak be.

Ezerkilencszázkilencben bővítették ki a hivalt, akkor ezerkétszáz állomásra rendezték azt be. Most már hamarosan be fogják kapcsolni a legmagasabb számot is és elérkezik az ideje annak, hogy a telefonközpontot ismételen ki kell bővíteni.

Most hét helyi kapcsoló és három interurbán kapcsoló mellett állandóan tíz hölgy dolgozik. Nagyon sok a munkájuk. Szegeden átlag kilenc ezerkétszáz beszélgetést folytatnak minden nap — egy-egy kapcsolóra tehát majdnem ezer kapcsolás jut. Ha tekintetbe vesszük, hogy ezernél több előfizető van már, egy-egy állomás aránylag, átlag tízszer beszél egy nap. Érdekes lesz itt megemlíteni, hogy a nyugati államokban az előfizető átlag ötször beszél, a keleten ellenben huszonöttször.

Az ezredik állomást a Központi tejesarnok Gizella-téri fiókintézetében szerelték föl. Ezen-tul lehet kérni a központtól a tíz — nulla = nulla állomást is, de már a tíz = tízet is lehet kérni. Már ilyen állomás is lesz a napokban. A Vigszinpad igazgatósága kapja ezt a számot. De nem-sokára, ha a fejlődés ilyen rohamos lesz, már az ezerkétszáz állomást is lehet kérni.

És itt meg kell emlékeznünk arról a nagy és nehéz munkáról, amelyet a központos kisasz-szonyok végeznek. Nagyon sok dolguk van és

igazán lelkiismeretesen végzik a munkájukat. A hivatal főnöke Kopasz József osztályvezető, aki nagyon ügyel arra, hogy a közönségnek ne legyen kifogása a központ ellen. Hogy a szegedi telefonközpontban annyira mintaszzerűek az állapotok, azért elsősorban Kopasz Józsefet illeti az elismerés és a dicséret.

A szegedi felsőkerületi népkör.*)

Szegeden az első népkör a Polgári kör volt a Szentháromság-utcában.

A polgári kört Réh Jánosnak (mint akkor mondták nagy balpárti) embernek tanácsai és javaslatai útján a balpárthoz tartozó polgárok alakították. Voltak ugyan a jobbpárti polgárok közül is a körnek tagjai, de csak kevés számban. A polgári körnek minden városrészből voltak tagjai.

Már 1869—70-ben a felsővárosi balpárti polgárokat nem elégítette ki a polgári kör működése, sem az, hogy a Báthory Antal bormérő helyiségében olykor-olykor összejöttek a politikai vagy társadalmi dolgok megbeszélésére, azért felsővároson egy önálló balpárti népkör alakítását tervezték.

A gyülekezéseket a polgárság a Báthory-féle bormérő helyiségben tartotta, mely 1867-ben a városi tisztújítás előtt és után, valamint a követválasztások előtt és után a felsővárosiaknak a kortes tanyája volt (a Dugonics-utcán, a Szent György-iskolával szemben, most Tárosiház). A helyiség gyülekezési hely maradt a választások lezajlása után is, mely alkalmakkor Réh János a politikai és gazdasági dolgokról, Bakay Nándor az iparról, Benke József a gazdálkodásról beszélt legtöbbször.

1872—73-ban a kör alakításának ügyét Bakay Nándor és Dudás Béla vették a kezükbe, melynek támogatói nagy számmal voltak.

Alapszabályt készítettek, mely több ízben lett fölterjesztve módosítás végett s többször visszaküldetett, míg végre az 1874-ben újra átdolgozott alapszabály 1875-ben 60,096. szám alatt helybenhagyatott, a kör ideiglenes elnöke Bakay Nándor, ideiglenes jegyzője Dudás Béla volt.

Alapszabály szerint a kör célja:

2. §. Jelszó: Egyetértés.

III. fejezet. Az egylet célja:

3. §. „Célja az egyletnek: hasznos olvasmányok, barátságos eszmecsere, nemes időtöltés, illetőleg társalgás útján ugy Szeged város szellemi és anyagi jólétének minél nagyobb fokra való fejlesztése; valamint a jól felfogott hazai közérdeknek alkotmányos és független, demokratikus szellemben való előmozdítása“ stb.

A kör az alapszabályok jóváhagyása előtt is az első fölterjesztés után népkör címen kezdett működni.

(Politikai magatartása a polgárságnak.)

Deák Ferenc föllirati javaslata a nemzet többségében megnyugtató örömet keltett. Itt Szegeden is bizalmi nyilatkozatot irtak alá a polgárok nagy számmal.

Deák Ferenc föllirati javaslatára megjött a válasz Turinból.

Kossuth apánk válasza nálunk Réh János és már ekkor sorompóba lépett Polczner Jenő és társainak a gyűléseken tartott beszédek a felsővárosi polgárság (a nép zömét) a bizalmi nyilatkozat aláírásától visszatartotta.

A bizalmi nyilatkozat aláíróinak a többségét az intelligens osztály, a kisebb részét a polgári osztály képezte. Ezzel kezdődött Szegeden a két pártra oszlás. A két pártra oszlással lett nálunk a jobbpárt és a balpárt. A kiegyezés után a város főtisztviselői helyett új tisztikar választott. A polgármesteri állásra a balpárt

* Ujlaki Antalnak „A szegedi politika történetéből“ című könyvéből.

jelöltje Réh János, a jobbpárt jelöltje Osztrovszky József volt. E választás idején a balpárt számban megerősödött és jelöltje nagy többséggel választott meg Szeged polgármesterévé. Mert a polgármester-választásnál a balpárt győzött, a főbb tisztviselők a balpárti emberekből választottak, valamint a köztörvényhatósági bizottsági tagok is.

A választások után megkezdődött az erős politikai harc a jobb- és balpárt között s ez a harc nem ritkán személyeskedésbe ment át, noha Réh Jánosnak a pedánsáig vitt igazságosságát többször a jobbpártiak is elismerték, mert a rendet, a munkásságot, a kötelességteljesítést becsülte.

Balpárti embernek sem lehetett fölhasználni a polgármester elnézését, hanem munkásságával kellett feltűnnie, hogy az elismerést kiérdemelje.

A balpárt főbb vezetői és a népkör megalakítói voltak felsővároson az ügyvédi karból: Réh János, Dudás Béla, Szücs Andor, Polczner Jenő, Rigó József, Benke József, Fáy István.

Az iparral foglalkozó polgárok közül: Bakay Nándor, Csikós Ignác, Nigrényi Pál, Fráter József, Fáy Imre, Báthory Antal, Kiss Pál, Lótos József, Könyvhegyi József, Márton György, Jedlicska György, Kasza János, Temesváry István, Matesits Antal, Málik József, Hegedüs Ferenc, Kiss Pál, a tanítók közül: Gondár Imre, vagy Gondák, Kováts István, a gazdálkodók közül: Berta János, Tápai János, Vetrő B. Lőrinc, Széll Imre, idős Kovács István.

A főntebb nevezetteknek és társaiknak együttes működése hozta létre a szegedi felsőkerületi népkört.

A népkör az országgyűlési képviselők választásakor mindig megmutatta balpártiságát, minden választásnál állított föl jelöltet, de ebben a kerületben jelöltjét nem tudta győzelemre vinni, csak Simonyi Ernő és Bakay Nándor választásakor.

Simonyi Ernő választásakor a lelkesedés a győztesek részéről oly nagy volt, amelyhez az utóbbi választásoknál a lelkesedést hasonlítani sem lehet, ezek messze mögötte állnak az utóbbiaknak. Két nagy választása volt Szegednek, az egyik a Réh János polgármesterré választása. Az esküvetétel után, amikor a városházától lejött a fogadott kocsin, a nép kifogta a kocsiból a lovakat és maga húzta házáig haza. Simonyi választásánál a város közönsége örömaparatban uszott.

Követválasztások előtt a kör választmányi gyűléseket és közgyűléseket tartott. A körtagok s általában a gyűléseken jelenlevők (mert választások előtt résztvehetek a gyűlésen azok is, akik nem voltak tagjai a körnek) minden alkalommal figyelmeztetve lettek a polgárok, hogy az ellenpárt inzultálását, a gunyolódását ne torolják vissza, hallgassanak el türelemmel mindent, nehogy a jó ügynek ártsanak, még e méltatlan, igaztalan bántást is tűrjék el.

A kör (körök) vezetőségének és a tagok józan felfogásának lehet tulajdonítani, hogy a jobbpárt és balpárt között a választások alatt kellemetlen, vagy mondjuk megszegényítő összeütközés, nem fordult elő.

Hiába gunyolták a jobbpártiak a balpártot „bó“ pártnak, csizmásoknak, ködmönösöknek, Óhnépek, a balpárti embert nem lehetet felingerelni, nyugodtan türt a szent ügyért.

Követválasztásoknál, ha egyes egyén gunyolódott, nem válaszoltak rá, ha többen gunyolták a balpártot, a jelöltjük éltetésével válaszoltak. Különösen bőven kijutott követválasztások alkalmával a tanácsadásból az elnököknek és a jegyzőknek.

(A népkör működése a közügyekben.)

A kör választmányi gyűléseken és közgyűléseken minden alkalommal foglalkozott közügyekkel. Azidőben nem voltak azok nagyobb